

YAZI-'Dini Oluşumlar' Raporu'nu Diyanet, kime yazdı?

Özlem Akarsu Çelik: Bu rapor gerçekten Diyanet İşleri Başkanlığı'na mı ait? Ne maksatla hazırlandı? Kimlere gönderildi, rapordaki uyarılar doğrultusunda devlet kurumları hangi önlemleri aldı?

31 Mayıs, 2019 tarihli yazı:

<https://www.gazeteduvar.com.tr/yazarlar/2019/05/31/dini-olusumlar-raporunu-diyanet-kime-yazdi/>

'Dini Oluşumlar' Raporu'nu Diyanet, kime yazdı?

Çalışma, tam bir istihbarat raporu niteliğinde. İslami cemaatlerin büyük çoğunluğunu delil göstermeden suçluyor, kişileri fişliyor, cemaatlerin ekonomik-kültürel-sosyal faaliyetlerini ifşa ediyor, bir kısmını hedef haline getiriyor.

Bir süredir bazı İslamî cemaatler, “28 Şubat sürecine benzer bir baskıyla karşı karşıyayız” derken, bambaşka kimi çevreler, “Asker hiçbir dönem siyasette bu kadar etkin olmamıştı” yorumunu yapıyordu. Bu iki parçayı bir araya getirmeyi düşünmemiştim; ta ki, 31 Mart Yerel Seçimine birkaç hafta kala dolaşıma giren, Diyanet İşleri Başkanlığı'na ait olduğu öne sürülen “GİZLİ” ibareli raporu okuyana dek.

“Türkiye’deki Dinî-Sosyal Teşekküller, Geleneksel Dinî-Kültürel Oluşumlar ve Yeni Dinî Akımlar” başlıklı 226 sayfalık bu raporun, Din İşleri Yüksek Kurulu’na bağlı İnanç ve Dinî Oluşumlar Komisyonu’nun koordinasyonunda hazırlandığı, önsözde belirtiliyor.

Çalışma, tam bir istihbarat raporu niteliğinde. İslami cemaatlerin büyük çoğunluğunu delil göstermeden suçluyor, kişileri fişliyor, cemaatlerin ekonomik-kültürel-sosyal faaliyetlerini ifşa ediyor, bir kısmını hedef haline getiriyor. Kimi İslami oluşumları ve dini liderleri ise “devlet yanlısı” veya “millî” sıfatıyla geçiriyor kayıtlara. Yapılan analizlerin derinlikten yoksun olması da dikkat çekici.

Raporu ilk olarak 9 Mart’ta Ahmet Nesin’in Artı Gerçek’teki köşesinde okumuştum. Nesin, “Bu kitap seçimlerden önce yayınlanırsa ne olur? Büyük olasılıkla kitapta yer alacak onlarca tarikat Erdoğan’a oy vermez” diyor ve raporun içindekiler bölümünde yer alan başlıklara dair pek detay vermiyordu.

‘DEVLET, DİNİ GRUPLARA EŞİT MESAFEDE DURMALI’

Az sayıda cemaat/tarikat yayın organında rapora tepki gösteren yazılar yayınlandı. Bazı yazarlar ise üstünkörü değindiler meseleye.

Yeni Asya gazetesi, 17 Nisan tarihli “baş yazı”sında şu uyarıyı yaptı:

Ülkemizin zor günlerden geçtiği herkesin olduğu kadar cemaatlerin de malûmudur. Birlik ve beraberliğe, ittifak ve tesanüde daha fazla ihtiyaç duyulduğu bu günlerde devlet; bütün sivil unsurlara olduğu gibi dinî gruplara da eşit mesafede durmalı, bazı fertlerin ya da grupların olumsuzlukları karşısında dahi ‘suçun şahsiliği’ esasından hareketle, adaletle davranmalı, Diyanet İşleri Başkanlığı gibi üst bir çatıyı bu işlere alet etmemelidir.

Dini cemaatler, tarikatlar üzerine çalışmalarıyla tanınan sosyolog Tayfun Atay 27 Mayıs'ta, T24'teki köşesinde şöyle yazdı:

Rapor, "FETÖ hayaleti"nin üzerinde dolaştığı bir siyasi iktidara memur "ulemayı rüsum" tarafından kaleme alınmış. Hemen girişteki şu satırları aktarmak bu bakımdan manidar olabilir:

"Türkiye'nin 15 Temmuz 2016'da dini istismar eden Fetullahçı Terör Örgütü (FETÖ) eliyle maruz kaldığı ihanet ve darbe girişimi, ülkemizde dernek, cemaat, tarikat veya vakıf adıyla faaliyet yürüten dinî yapıların derinlemesine incelenmesini zaruri hale getirmiştir. (...) 15 Temmuz darbe girişiminin ardından, Türkiye'de faaliyet gösteren ve dinî argümanlarla hareket ettiğini iddia eden yapıların ayrıntılı bir şekilde incelenmesi kaçınılmaz olmuştur."

'TÜRKİYE'DE ARTIK TEK BİR CEMAAT OLACAK: TAYYİP ERDOĞAN'

Bu rapor gerçekten Diyanet İşleri Başkanlığı'na mı ait? Ne maksatla hazırlandı? Kimlere gönderildi, rapordaki uyarılar doğrultusunda devlet kurumları hangi önlemleri aldı?

Bu soruların yanıtını bilmiyoruz çünkü Diyanet İşleri Başkanlığı, tüm çağrılara rağmen, şu saate kadar konuyla ilgili bir açıklama yapmadı.

Furkan Vakfi'nin Kurucu Başkanı Alparslan Kuytul'un, ocak ayında, tahliyesinin üzerinden 24 saat geçmeden yeniden tutuklanmasının ardından konuştuğumuz eşi Semra Kuytul, "İslami faaliyetler, hükümet eliyle bitiriliyor" iddiasında bulunmuştu.

Ondan daha önce, Tayfun Atay, 16 Temmuz 2018 tarihinde Euronews'a verdiği bir röportajda şöyle diyordu: "Türkiye'de artık tek bir cemaat olacak: Tayyip Erdoğan"...

İHSAN ELİAÇIK: DİYANET'İN GÖREVİ BÖYLE RAPORLAR YAZMAK DEĞİLDİR

"Antikapitalist Müslüman"ların teorik alt yapısını oluşturan ilahiyatçı yazar İhsan Eliaçık'a raporu ve kendisiyle ilgili bölümü okuyup okumadığını sordum.

Eliaçık'a ayrılan bölümde şu değerlendirme yapılmıştı, "Kur'an'ın temel kavramlarını gelenekteki anlaşılma biçimlerinden farklı ve ilmî usullere aykırı olarak sosyalist bir bakış açısıyla yorumlamaktadır. Yurt içi ve yurt dışında, özellikle Alevi derneklerinde yaptığı konuşmalar, TV programları ve toplantılarda dile getirdiği hususlar, dini alanda alt yapısı olmayanlar üzerinde tahribata ve sapmalara sebep olmaktadır."

Eliaçık, raporu kimin yazdığını önemsemediğini söyledi ve ekledi, "Klasik devlet raporlaması. Benim çok garibime gitmedi. Devlet, iktidarı kendine benzetir. O yüzden kimin yazdığını soruşturmadım. Raporu okudum geçtim! Diyanet İşleri Başkanlığı'nın görevi böyle raporlar yazmak değildir."

İSMAİLAĞA CEMAATİ

Cumhur İttifakı'nın İstanbul Büyükşehir adayı Binali Yıldırım yenilenecek seçim öncesi İsmailağa Cemaati'ni ziyaret etti. Nakşibendi tarikatının Hâlidîyye kolunun temsilcilerinden olan cemaatin lideri Mahmut Ustaosmanoğlu'nun kim olduğuna ve cemaatin faaliyetlerine değinilen raporda şu ifadeler yer alıyor, "Cemaatin, dini görüş ve fetvaları genellikle Diyanet İşleri Başkanlığı ile uyum arz eder. Bazı konularda farklı görüş ve fetvaları da vardır... giyim kuşam başta olmak üzere kendi bazı özel tercihlerini İslam'ın vazgeçilmez uygulamaları gibi sunmaktadırlar. Böyle bir yaklaşım Hz. Peygamber'in sünnetini şekilcilığe indirgemek gibi

bir imaj ortaya koymaktadır. Bu tür indirgemeci tercihler Müslümanları ayrıştırma riski taşımakta; birlik, beraberlik ve kardeşliğini de olumsuz etkileyebilmektedir.”

MENZİLCİLER

Semer kand Cemaati olarak da bilinen Menzil Cemaati'nin öne çıkan görüşleri ile faaliyetlerinin detaylıca aktarıldığı raporda, Menzîlcilerle ilgili şu tespit dikkat çekiyor, “Grubun sıralanan görüşleri sahih İslam anlayışıyla bağdaşmamaktadır. Aslında benzer tasavvufî oluşumlarda da görülen bu sakıncalı telakkiler Menzil Cemaati'nde daha çok vurgulanmakta ve etki sahası daha çok sade halk tabakası olduğu için daha çok yaygınlaşmaktadır. Son zamanlarda Menzil Grubu'nun bürokraside teşkilatlandığı ve kamuda etkinliğini artırdığı yönünde kamuoyunda bir kanaat dillendirilmeye başlanmıştır. Doğru olması halinde bu tezahürün, ülkemizde orta ve uzun vadede sıkıntılara yol açacağı değerlendirilmektedir.”

RAPORUN BAŞLIKLARI

Yazıyı şimdilik bu kadarla sınırlı turalım ve raporun başlıklarının tamamını paylaşalım:

-Önsöz

-Türkiye'nin Dini Haritası

-Dini Oluşumlarda Görülen Bazı Aşırı Özellikler

-Kur'an İslamı

Abdülaziz Bayındır; Ercümen d Özkan ve İktibas Dergisi; Haksöz/Özgür-Der; Mehmet Okuyan; Mustafa İslamoğlu

-Selefi Söylem

Abdullah Yolcu; Alparslan Kuytul(Furkan Vakfı); Feyzullah Birışık; Halis Bayancuk(Ebu Hanzala); Kul Sadi Yüksel; Mehmet Balcıoğlu(Ebu Said Yarpuzî); Mehmet Emin Akın

-Mehdici ve Mesihanik Söylem

Adnan Oktar; Ahmet Hulusi; İskender Evrenosoğlu

-Gelenekçi

İhsan Şenocak; Nurettin Yıldız; Şahımerdan Sarı(Vasat Grubu)

-Dini ve Siyasi Teşekküller

Davet ve Kardeşlik Vakfı; Hizbu't Tahrir; Mustazaflar Hareketi (Hizbullah)

-Risale-i Nur Grupları

Kırkincılar Grubu(Mehmet Kırkinci); Med-Zehra Grubu(M. Sıddık Şeyhazade; Okuyucular Grubu(Zübeyir Gündüzalp); Tahşiyeciler Grubu(Muhammed Doğan); Yazıcılar Grubu(Hüsrev Altınbaşak); Yeni Asya Grubu(Mehmet Kutlular); Zehra Grubu(İzzettin Yıldırım)

-Geleneksel Dinî-Kültürel Oluşumlar(Tarikatlar)

Nakşibendiler

Erenköy Cemaati; Hazneviler Grubu; Işıkçılar Cemaati; İskenderpaşa Cemaati; İsmail Hakkı Toprak Grubu / Somuncu Baba / Darende Cemaati; İsmailağa Cemaati; Ahmet Mahmut Ünlü(Cübbeli Ahmet); Menzil/Semer kand Cemaati; Norşin Dergâhı; Ömer Öngüt(Hakikat Grubu); Süleyman Hilmi Tunahan Cemaati; Şeyh Seyda El Cezerî Cemaati; Yahyalı Cemaati

-Halvetiler

Halvetiyye Tarikatı(Uşşakıyye ve Cerrahiyye Kolları)

-Rifailer

Kenan Rifai ve Kubbealtı Vakfı

-Kadiriler

Haydar Baş

-Diğerleri

Nurettin Şirin; Recep İhsan Eliaçık:

-Sonuç

<https://www.gazeteduvar.com.tr/yazarlar/2019/05/31/dini-olusumlar-raporunu-diyanet-kime-yazdi/>